

Sirkku Zonzi

KASTANJAPUIDEN VARJOSSA

KASTANJAPUIDEN VARJOSSA

Sirkku Zonzi

KASTANJAPUIDEN VARJOSSA

Miehelleni Divolle ja rakkaille ystävilleni, jotka ovat kannustaneet ja auttaneet minua suuresti.

Lapsilleni Paololle, Annalle ja Fabiolle,
ihanille lapsenlapsilleni Alexialle ja Isabelille,
jotka täyttävät elämäni ilolla.

Rakkaudella,
sydämellisesti kiittäen.

S.Z.

© Sirkku Zonzi 2014

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi
Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN 978-952-286-8046

Vuorilla kukkivat kastanjapuut,
ihmiset täynnä elämää.
Hämartyvä muistikuva niistä,
jotka elivät siellä kerran.

Romaanin henkilöitä

Clementina Domenici

Filippo hänen miehensä

Heidän lapsensa:

Benedetto

Domenico

Abramo

Clemente

Elena

Maria Clementen vaimo

Eleonora Benedetton vaimo Chicagossa

Anna Domenicon vaimo Limanossa

Arduina Clementen toinen vaimo

Aldo ja Eni Clementen ja Marian lapset

Beata tyttö Atena Lucanasta

Carmelo hänen miehensä

Alfò kauppias Limanossa

Alfieri hänen poikansa

Antonio hevosen ja aasin vuokraaja

Salva Clementinan veli

Esko suomalainen siirtolainen

Johanna Eskon vaimo

Renato italialainen jäätelöntekijä

Lähtö Amerikkaan

Vuosi 1907 Toscanassa

Kirkonkello kumahteli neljä lyöntiä. Clemente nousi ylös, sytytti öljylamppuun tulen ja avasi ikkunan. Hän työnsi ikkunaluukut sivuille ja kurottui asettamaan haat kiinni seinään. Clemente antoi katseensa kiertää tutussa vuorisessa maisemassa. Huiput häämöttivät tummaa taivasta vasten ja kuu oli painumassa niiden taakse piiloon antaakseen tilaa idästä nousevalle auringolle. Raikas tuulenvire tulvahti kasvoihin. Se toi mukanaan yksinäisen satakielen viserryksen.

Clemente ajoi partansa ja pesi kasvonsa pesuvadissa kylmällä vedellä, katsahti hämärässä peiliin ja kampasi tummat kiharat pois otsalta, sipaisi sormillaan viiksiään ja pukeutui nopeasti. Kun hän käveli portaat alas isoon keittiöön, kahvin tuoksu väreili vastaan sekoittuen hienoiseen savunhajuun. Avonaisessa takassa paloi tuli. Äiti oli jo ottanut kahvipannun pois tulen yläpuolella roikkuvasta ketjusta ja kattanut kastanjapuiselle pöydälle aamiaisen. Se oli vaatimaton: keitettyä maitoa, ohrakahvia, paksu viipale leipää.

Äiti toivotti hyvät huomenet ja kiirehti kaatamaan pojalleen kahvia suureen korvattomaan valkoiseen kuppiin. Clemente

katsoi äitiään pöydän toisella puolen. Tumma tukka oli siististi nutturalla kuten aina. Siniruutuinen esiliina peitti mustan pitkähihaisen leningin. Hänen katseensa kohtasi äidin lempeät silmät. Nyt niissä oli syvää alakulua, vaikka äiti hymyili pojalleen. Clemente nousi. Hän meni äidin luo ja painoi kyynelehtivän rintaansa vasten. Äiti oli ollut se, joka oli ymmärtänyt ja kasvattanut lapsiaan. Hänelle saattoi kertoa huolet ja myös hyvät asiat. Äiti taputti Clementen olkapäätä lohduttaen:

- Sinä tulet jonakin päivänä takaisin tämän saman pöydän ääreen.

Clemente muisteli isäänsä. Isä oli kuollut neljä vuotta sitten, eikä ollut nyt saattamassa Clementeä ja Domenicoa matkaan. Hän oli ollut kovin kiireinen, aina työssä. Isä olisi varmasti nyt ollut saattamassa ja tukemassa poikiaan. Isä oli jäänyt jotenkin kaukaiseksi. Hän oli ollut käskemässä työntekoon pelloille heti, kun pojat vähänkin kykenivät. Ei koskaan ottanut polvelle istumaan ja kiitostakin oli turha odotella. Hän oli kuitenkin antanut turvan pojilleen ja jättänyt tyhjän aukon kuoltuaan.

Clemente päätti vielä käydä sisarensa Elenan huoneessa, joka sijaitsi takapihalle menevän valkoiseksi kalkitun käytävän vasemmalla puolella. Hän avasi oven varovasti. Ei ollut tarpeen herättää siskoa, koska he olivat jo eilen illalla jättäneet jäähyväiset.

Sisko nukkui suuressa sängyssään musta kihara tukka hajallaan tyynyillä. Hän nukkui kauniina ja lapsen näköisenä seitsemästatoista ikävuodestaan huolimatta. Tavallaan sisko olikin jäänyt lapseksi, eli suurimman osan ajastaan omissa maailmoissaan. Takassa oli eilisen illan tuhkut, verhot oli vedetty ikkunoiden eteen ja ikkunaluukut olivat kiinni.

Clemente jätti katseellaan jäähyväiset siskolleen ja sulki oven hiljaa.

Pihalla odotti veli Domenico, komea, pitkä mies, pitempi kuin Clemente. Hänen kihara musta tukkansa oli matkaa varten leikattu lyhyeksi. Domenico asui viereisessä talossa vaimonsa Annan ja pienen poikansa kanssa. Häät oli vietetty kaksi vuotta sitten.

Domenico oli varustanut aasin selkään oman laukkunsa ja sen viereen nostettiin Clementen laukku. Siihen oli pakattu työvaatteet, kengät ja pyhävaatteet. Erillisessä kangaspussissa olivat äidin laittamat eväät ja lisäksi tuliaiset veljille Chicagoon. Rahat, passi ja laivaliput olivat tallessa paidan sisälle ommellussa taskussa.

Äiti ja Anna seisoivat vakavina pihalla itkuaan pidätellen. Clemente ja Domenico katsoivat heitä vaiti, neuvottomina. Tulevaisuudesta ei tiennyt mitään.

Clementina katseli poikiaan. Taas hän joutuisi luopumaan kahdesta. Benedetto, hänen vekkulipoikansa oli jo lähtenyt Amerikkaan pikkuveljen Abramon kanssa. Abramosta Clementina kantoi huolta. Kuinka poika pärjäsi hentoisella olemuksellaan suuressa maailmassa. Clementen puolesta jännitti. Poika oli vasta kahdeksantoista ja temperamenttinen luonteeltaan. Ettei vaan joutuisi vaikeuksiin, kun suuttuessaan osasi sanoa hyvinkin loukkaavasti toiselle. Domenico oli naimisissa, vakiintunut ja vanhempi. Hän oli yleensä hiljainen ja rauhallinen. Ärsytettynä hän osasi kyllä raivostua ja silloin hän oli äkkipikainen eikä säästellyt sanoja.

Pihakivetykseltä talon kulman takaa kuului juoksuaskeleita. Salva, sukulaismies sieltä juoksi ruskea lierihattu kallellaan ja musta parransänki kasvoilla, ruskeat silmät vilkkuen.

- Hei pojat, ehdinpäs toivottamaan teille hyvää matkaa. Muistakaa pitää rahoista huoli. Toivotaan, että teitä lykää. Saatte hyvän työpaikan siellä Amerikassa ja tulette jonain päivänä takaisin terveisin ja rikkaina. Salva ryntäsi kädet levällään Clementen eteen ja rutisti molemmat pojat syliinsä.

Clementinalta valuivat kyynelkäärat pitkin poskia, kun hän ojensi kirjeen Clementelle:

- Tässä on kirje Benedettolle ja Abramolle.

Anna itki ja painautui Domenicoa vasten.

- Muista kirjoittaa heti, kun olette perillä. Buon viaggio, amore mio.

- Minun on nyt jo ikävä sinua, hän kuiskasi.

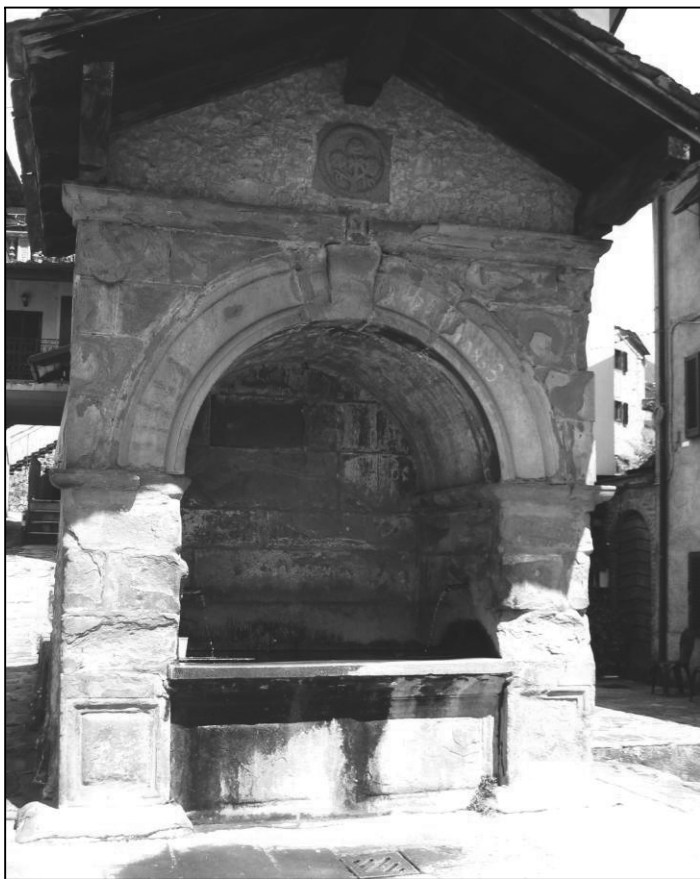
Domenico itki ja suuteli Annan hiuksia, silmiä, suuta monta kertaa. Ikävä tulvahti koko kehoon. Hän otti syliin pienen poikansa ja painoi rintaansa vasten. Oli erottava.

Domenico tarttui aasin suksiin. Clemente tarttui köyteen ja veljekset aloittivat matkan. Katukiveykset kopisivat aasin kavioiden alla, kun he kääntyivät kadunkulmasta alas kylän kivilaatoilla päällystetyille torille. Se oli tähän aikaan aamusta aivan tyhjä. Se heräisi, kun kylän väki kiirehtisi pelloilleen ja naiset hakisivat vettä altaasta. Torin yläpuolella kaartui kivilohkareista muurattu holvi, jonka sivuseinään hakatusta miehen kasvojen suusta solisi vettä lakkaamatta altaaseen.

Lähde oli hallinnut toria monen miespolven ajan, 1500-luvulta lähtien. Siitä naiset hakivat päivittäin kupariämpäreillä kotiinsa talousvedet ja siellä käytiin juottamassa aasit. Torilla vaihdettiin kuulumiset ja istuttiin iltaa. Naiset tekivät käsitöitä, miehet keskustelivat politiikasta, viininviljelystä, maataloudesta ja muista ajankohtaisista asioista tai pelasivat korttia. Clemente

muisteli, miten hän sunnuntaisin oli ollut siellä muiden miesten kanssa pelaamassa boccea.

Veljekset ohittivat kylän viimeisen talon ja jatkoivat matkaa kapeaa kivettyä tietä, joka jatkui kiemurrellen vuorenrintettä alas. Kastanjapuut kurottivat lehviään tien yli ja muodostivat kaarikujan kulkijoiden ylle. Heinäsirkat heräilivät äänekkäästi sirittämään. Linnut lauloivat moniäänistä kuoroaan.

Clemente katseli vuorenrinnettä. Siinä oli viiniköynnöksiä suorissa riveissä, viljaa, vihanneksia, omena-, persikka- viikuna- ja oliivipuita. Välillä pilkahteli punakukkaisia ruusupensaita rajaamassa eri omistajien palstoja. Siellä heilläkin oli kaksi palstaa, jossa viiniköynnökset kasvoivat tanakoina riveinä. Äiti jäi nyt yksin huolehtimaan kaikista kasveista, peltotöistä ja kastanjapuista. Veljensä Salva auttaisi ja kylällä oli miehiä, jotka tulisivat päiväpalkalla töihin tarvittaessa.

Miehet olivat vaiti. Clemente ajatteli, miten monet kerrat hän oli tätä tuttua tietä kävellyt hoitamaan viiniköynnöksiä omalle palstalle. Hoitaisiko joku ne tästä lähin yhtä hyvin. Clemente katsoi taakseen. Kylän korkeat harmaat kivitalot näyttivät yhä pienemmiltä. Välillä talot häipyivät näkyvistä kastanjapuiden ja syressien taakse.

Domenicon ajatukset palasivat Annaan. Pahalta tuntui jättää vaimo yksin pojan kanssa. Anna oli nuori ja kaunis nainen. Kylässä riitti miehillä silmää häntä katsella. Kun ei vaan kukaan koskisi häneen, ja Anna jaksaisi odottaa. Domenicoa kirveli, mutta oli pakko lähteä ansaitsemaan rahaa. Toisaalta houkutteli seikkailu yli valtameren laivalla. Ajatus siitä sai jännityksen kihelmöimään iholla ja kädet hikoamaan aasin ohjaksessa.

Veljekset saapuivat alas laaksoon Giardinettoon. He taluttivat aasin suuren tien vieressä tönöttävään Antonion talliin. Talon väki oli vielä nukkumassa, joten he riisuivat itse aasin valjaista, sitoivat puomiin ja antoivat sen eteen heiniä ja vettä. Antonion poika veisi sen myöhemmin kotiin.

Clemente taputti aasia kaulalle hyvästiksi. Domenico painoi poskensa aasin pehmeään turpaan ja sulki silmänsä. Aasi kohotteli karvaisia korviaan ja suhtautui miehen hellyyteen tyynen välinpitämättömästi. Veljekset kiirehtivät ulos tien varteen.

- Onkohan vaunu jo mennyt, Clemente hätäili.

- Ei se koskaan tule liian aikaisin. Voidaan pikemminkin joutua odottamaan. Riippuu siitä, miten nopeasti hevosten vaihto San Marcellossa on sujunut.

Clemente mietti, miten pitkälti matkaa olisi merenrannan satamakaupunkiin Genovaan, ehkä noin kolmesataa kilometriä. Ennen iltaa saavuttaisiin varmaan Luccaan. Siellä etsittäisiin nukkumapaikka, ja jatkettaisiin huomenna junalla Genovaan. Oudolla höyryajoneuvolla kulkeminen pitkin raiteita olisi uusi ja jännittävä kokemus.

He etsivät tien vierestä sopivat ruohomättäät, asettivat laukkunsa pään alle ja ottivat mukavan lepoasennon. Clemente

katseli, miten aamu alkoi vaaleta. Aurinko valaisi vuorten paljaat huiput, mutta vihreille rinteille ja tänne laaksoon sen säteet eivät vielä yltäneet. Ruohon raikkauteen sekoittui imelä kukkivien puiden tuoksu.

Tieltä kuului kärrynpyörien kolinaa. Domenico pomppasi ensimmäisenä pystyyn ja viittoili kahden hevosen vetämiä ruskeakuomullisia vaunuja pysähtymään.

- Huomenta nuoret miehet. Kyytiäkö siinä odotellaan?

- Kyllä vaan, Domenico vastasi ja nosti oman laukkunsa ja nyttinsä ylös ja nousi vaunuihin. Clemente seurasi nopeasti perässä.

- Huomenta. Matkalle ollaan lähdössä, ja oikein pitkälle. Ihan Amerikkaan, Chicagoon asti, Clemente ehätti sanomaan.

- Paljon nuoria miehiä on lähtenyt sinne meren taakse, kuski tiesi.

- Vanhojako olette?

- Domenico on 24 ja minä 18 vuotta. Domenicolla on jo vaimo ja poika. Kuultiin, että Amerikassa ansaitsee hyvin.

La Scestassa vaunut pysähtyivät ennen jyrkkää ylämäkeä. Kuski kehotti:

- Teidän pitäisi jaloitella tämä mäki. Hevoset eivät jaksu vetää vaunuja ylös.

Domenico ja Clemente sekä kaksi nuorta naista, jotka näyttivät sisaruksilta, laskeutuivat vaunuista ja lähtivät kävelemään mäkeä ylös. Kaksi vanhaa rouvaa, kuulemma Vicosta tulleita, saivat jäädä vaunuihin korkean ikänsä vuoksi. Siinä he istuivat, mustat huivit tiukasti leuan alta solmittuina, mustissa pitkissä hameissa, mustat villasukat jalassa. Kimittävällä äänellä he kävivät läpi kylänsä tapahtumia. Kädet

heiluivat uutisten tahdissa. Clemente iski silmää veljelleen, kun oli pakko kuunnella naapurikylän tapahtumia.

Mäen päällä oli vesiposti ja siinä kivinen juottoallas, josta riitti raikasta lähdevettä sekä hevosille että matkalaisille.

Clemente rohkaisi itsensä ja alkoi kysellä tytöiltä:

- Oletteko matkalla Bagni di Luccaan vai pidemmälle?

-Menemme Luccaan tapaamaan setääni, joka on siellä töissä silkkitutomossa, vanhempi sisaruksista ehätti vastaamaan.

Clemente huomasi nyt vasta, miten kaunis tyttö oli ja kovin nuori. Olisikohan noin kuudentoista? Pitkät, paksut kiharat pyrkivät esiin kukallisen huivin alta kehystäen iloisia kasvoja. Tytöllä oli yllään vaaleanpunainen pusero ja pitkä musta hame. Hän oli niin aurinkoisen ja miellyttävän näköinen, että Clemente hieman ujostellen päätti esittäytyä:

- Minä olen Clemente Domenici, ja tämä on minun veljeni Domenico. Olemme menossa Chicagoon. Tyttö vastasi kainosti:

- Nimeni on Maria Luna ja tämä on sisareni Gabriella.

- Sinulla on kaunis nimi, Clemente sanoi. Maria hengähti ja punastui. Hän katsahti poikaa suoraan lämpimän ruskeisiin silmiin. Kauneimmat silmät, mitä hän oli ikinä nähnyt.

Matka taittui Marian mielestä liian nopeaan. Saavuttiin Bagni di Luccaan. Siellä pysähdyttiin ja kyytiin tuli vielä yksi matkalainen, luihun näköinen epäsiisti mies. Musta parransänki peitti leuan. Ruskeat silmät näkyivät mustan lierinhatun lierin alta, toinen silmäluomi oli lurpallaan.

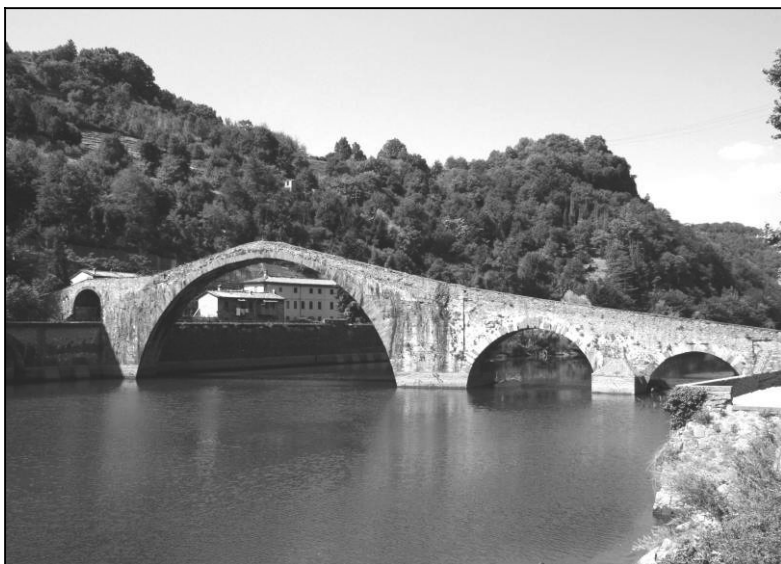
- Hämärän näköinen kulkuri, Domenico kuiskasi veljelleen. Hän päätti pitää silmällä outoa miestä. Clemente nyökkäsi.

Matkalaiset kävivät juomassa kadun varressa seisovasta vesipostista. Maria ei voinut olla katsomatta, kun Clemente

pesi kasvonsa. Vesi valui kaulaa pitkin noroina avonaisesta paidankauluksesta sisään. Mihin saakka, Maria mietti ja punastui.

Matka jatkui. Tie kiemurteli puiden varjossa joen rantaa vuorten muotoja myötäillen.

Vanhan sillan kohdalla Domenico lepuutti silmiään sen kauniissa kaarissa. Kyläläiset olivat antaneet sillalle nimen Ponte del Diavolo, vaikka sen oikea nimi oli Ponte della Maddalena. Domenicon mieleen muistui taru, joka kertoi sillan valmistuneen yhdessä yössä.

Contessa Matilde di Canossa oli vuonna 1046 antanut määräyksen sillan rakentamiseksi. Rakentamisessa oli liian tiukka aikataulu, ja työnohtaja mietti, miten olisi mahdollista saada silta valmiiksi

Kuinka turvalliselta tuntuikaan olla siinä Alfon lähellä. Clementinan täytyi myöntää itselleen, että mies oli puoleensavetävä. Alfo katseli punaisia ruusuja, jotka nuokkuivat terälehdet avoimina aitaa vasten. Hän katsoi naista vierellään, eikä voinut olla vertaamatta tätä ruusunkukkaan, yhtä avoin, yhtä kaunis ja lämmin.

Kirjassa eletään 1900-luvun alkua toscanalaisessa pikkukylässä. Veljekset Clemente ja Domenico ovat lähdössä Amerikkaan. Tarinassa seuraillaan veljesten polveilevaa matkaa, työntäyteistä elämää Chicagossa ja uusien ihmissuhteiden syntymistä. He palaavat takaisin kotikylään, jossa Clemente löytää elämänsä rakkauden. Kastanjapuiden täyttämällä vuorten rinteillä eletään onnellista aikaa, kunnes espanjantauti löytää tiensä syrjäiseen kylään ja valitsee uhrinsa.

Sirkku Zonzi on aikaisemmin julkaissut kaksi runokokoelmaa: *Asfalttikellot* v. 2010 sekä *Lasiperhonen* v. 2012. *Omaelämäkerta Aurinkokunnaita kohti* ilmestyi v. 2008. *Kastanjapuiden* varjossa on hänen ensimmäinen romaaninsa.

TAKAKANNEN KUVA TERHI HONKONEN

ISBN 978-952-286-8046